

LIKKUTEI TORAH • SHIR HASHIRIM • MAAMAR 30

ששים המה מלכות ושמונים פילגשים ועלמות אין מספר...

Il y a soixante reines, quatre-vingts
concubines et des jeunes filles sans nombre

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/likutei-torah/shir-hashirim/30/

1 ששים...המה מלכות ושמונים פילגשים ועלמות אין מספר אחת היא יונתי תמתי. ודרשו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] (ע' [עין] ברכות בשיר השירים במקומו ובפ' קרח גבי ובני קרח לא מתו)

« Il y a soixante reines, quatre-vingts concubines et des jeunes filles sans nombre ; une seule est ma colombe, ma parfaite. » Et nos Sages, de mémoire bénie, ont interprété (voir le Midrash Rabbah sur Shir HaShirim, à cet endroit, ainsi que dans la paracha de Korah, à propos de « Mais les fils de Korah ne moururent pas »):

ששים...המה מלכות אלו ס' מסכתות ושמונים פילגשים אלו ברייתות ועלמות אין מספר אלו הלכות שבגמ' [שבגמרא].

« Il y a soixante reines »: ce sont les soixante traités ; « et quatre-vingts concubines »: ce sont les be-raitot ; « et des jeunes filles sans nombre »: ce sont les halakhot de la Guemara.

אחת היא זו כנס"י [כנסת ישראל] מלשון כניסה שהיא מקור נש"י [נשמות ישראל] ונקראת אחת לפי שהיא מקבלת מבחי' ישראל דלעילא שנקרא [שנקראת] אחד כו'. ונק' תמתי כו' וכמארז"ל [וכמאמר רבתינו זכרונם לברכה] תמתי תאומתי לפי שע"י נשמות ישראל נעשה יחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] כו'.

« Une seule est »: c'est Knesset Israël (l'Assemblée d'Israël), de la racine knissa (rassemblement), car elle est la source des âmes d'Israël. Elle est appelée « une » parce qu'elle reçoit du niveau d'Israël d'en haut, qui est appelé « un », etc. Elle est appelée « ma parfaite (tamati) », etc., comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie: tamati, te'omati (« ma jumelle »), car c'est par les âmes d'Israël que s'accomplit l'union de Zeir Anpin et de Noukva, etc.

והנה מזה מובן שהנשמות הם למעלה במדרגה מבחי' התורה וכמ"ש ממה שאמרו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] (פסחים מ"ט ב')

Or, il ressort de cela que les âmes sont d'un rang supérieur au niveau de la Torah. Cela ressort également de ce qu'ont dit nos Sages, de mémoire bénie (Pessa'him 49b)

ע"פ תורה צוה לנו משה מורשה א"ת [אל תקרי] מורשה אלא מאורסה שהתורה היא מאורסה לישראל שישאל הן בחי' חתן והתורה היא בחי' כלה

à propos du verset « Moïse nous a ordonné la Torah, un héritage (moracha) »: ne lis pas moracha (« un héritage »), mais me'ourassa (« fiancée »), car la Torah est fiancée à Israël: Israël est le niveau du fiancé et la Torah celui de la fiancée.

ונמצא מובן ג"כ שהנשמוי [שהנשמות] הם למעלי [למעלה / למעלה] מבחי התורה ובמקום אחר מצינו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] תלת קשרין מתקשרין דא בדא ישראל מתקשראן באוריית' כו' ונמצא מובן להיפוך לגמרי שהתורה היא למעלה במדרגה מישראל.

On comprend donc également que les âmes sont d'un niveau supérieur à celui de la Torah. Pourtant, ailleurs, nous trouvons que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : «Trois liens sont liés l'un à l'autre : Israël est lié à la Torah», etc. ; et l'on comprend alors exactement le contraire : que la Torah est d'un rang supérieur à Israël.

2 ולהבין את כל הנ"ל הנה כתיב אור זרוע לצדיק פי' שהנשמות הנקראים בשם צדיק הם בחי' אור הנזרע למטה להתלבש בגוף בשר ודם

Pour comprendre tout ce qui précède, voici ce qui est écrit : « La lumière est semée pour le tsadik (le juste). » Cela signifie que les âmes, appelées du nom de tsadik, sont le niveau de lumière semé ici-bas afin de revêtir un corps de chair et de sang.

הגשמי בכדי שעל ידם יהיה צמיחה בתוספת הרבה להיות המשכות גילוי אור א"ס ב"ה למטה ע"י תורה ומצות מעשיות שעוסקים בעוה"ז כאשר יתבאר לקמן בעז"ה [בעזרת השם]

physique, afin que, par leur intermédiaire, il y ait une croissance et un grand accroissement : que soient attirées ici-bas des révélations de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, par la Torah et les mitsvot pratiques auxquelles elles s'adonnent dans ce monde, comme cela sera expliqué plus loin, avec l'aide de D.ieu.

והוא ממש כדוגמת הזריעה שזורעין בארץ הגשמי שזורעין גרעין א' ונרקב בארץ ונצמח מזה אח"כ בתוספת וריבוי גרעינים הרבה מאד כמ"כ [כמו כן] ע"י מצות מעשיות שעושים נשמות ישראל בעוה"ז הגשמי

C'est exactement comme les semailles dans la terre physique : on sème une seule graine, elle pourrit dans la terre, puis il en pousse ensuite, avec accroissement et multiplication, un très grand nombre de graines. De même, par les mitsvot pratiques que les âmes d'Israël accomplissent dans ce monde physique,

שהוא כדוגמת הזריעה הנ"ל מגרעין אי נעשה עי"ז צמיחה ורבויה בתוספת וריבוי להיות גילוי אור א"ס
ב"ה למטה

ce qui est comparable au semis évoqué plus haut : d'une seule graine découle ainsi une croissance et une multiplication, un accroissement et une multiplication, afin que la Lumière infinie, béni soit-Il, soit révélée ici-bas.

(עמ"ש מענין זריעה בד"ה ויהי בשלח פרעה ובד"ה הבאים ישרש ובד"ה כי תבאו אל הארץ ושבתה הארץ וסד"ה שמע ישראל ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה וסד"ה שובה ישראל גבי הלוח ילך ובכה נושא משך הזרע ובד"ה כי כאשר כו' כן יעמוד זרעכם)

(Voir ce qui est écrit sur le sujet des semences dans le discours commençant par « Et il advint, lorsque Pharaon renvoya » ; dans celui commençant par « Dans les jours à venir, il prendra racine » ; dans celui commençant par « Lorsque vous viendrez dans le pays, la terre se reposera » ; à la fin du discours commençant par « Écoute, Israël » ; dans celui commençant par « Car la terre fait pousser son produit » ; à la fin du discours commençant par « Reviens, Israël », à propos de « Il s'en va en pleurant, portant le sac de semence » ; et dans celui commençant par « Car, de même que... ainsi votre descendance subsistera ».)

ולהבין זה הנה כתיב מלכותך מלכות כל עולמים פי' כל עולמים שהם ריבוי רבוות השתלשלות כל העולמות דבי"ע שהם עד אין קץ וכמ"ש היש מספר לגדודיו כו'

Pour comprendre cela, voici ce qui est écrit : « Ton règne est le règne de tous les mondes. » Cela signifie : « tous les mondes », c'est-à-dire les myriades de myriades de degrés de l'enchaînement descendant (hichtalchelout) de tous les mondes de Béria, Yetsira et Assiya, qui sont sans fin, comme il est écrit : « Peut-on compter Ses légions ? » etc.,

עכ"ז [עם כל זה] מקור ושרש חיותם המחיי [המחיה] ומהווה אותם מאין ליש אינו אלא מבחי' מלכותו בלבד
שאינו

néanmoins, la source et la racine de leur force vitale, qui leur donne la vie et les fait advenir du néant à l'existence, ne provient que du niveau de Sa Mal'hout (souveraineté), à elle seule, laquelle n'est

אלא אור וזיו בלבד לגבי מהותו ועצמותו ית' כמ"ש הודו על ארץ ושמים שארץ ושמים אינו
qu'une lumière et un rayonnement par rapport à Son essence et à Son être, béni soit-Il, comme il est écrit : « Sa splendeur est sur la terre et le ciel » : la terre et le ciel ne sont

אלא הודו וזיוו בלבד שהוא בחי' מלכותו ית' המחיה ומהווה אותם מאין ליש להיות נבראים נפרדים
בע"ג [בעלי גבול / בעל גבול] ואינם כלל בערך לגבי אור א"ס ב"ה המתגלה בעולמות עליונים

mais seulement Sa splendeur et Son éclat, qui sont le niveau de Sa Mal'hout, béni soit-Il, laquelle leur donne vie et les fait venir à l'existence à partir du néant, afin qu'ils soient des créations distinctes et finies ; ils ne sont nullement comparables à la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui se révèle dans les mondes supérieurs,

שהוא בבחי' א"ס ממש ושם הוא בבחי' יחוד וביטול בתכלית ומכ"ש [ומכל שכן] לך ה' הגדולה כו'
qui est véritablement du niveau de l'Infini (Ein Sof) ; là, tout est dans un état d'union et d'annulation de soi (bitoul) absolue. À plus forte raison [en est-il ainsi de] « À Toi, Havaya, la grandeur », etc.,

שאף שי ש שם ג כ"כ בחי' גדולה וגבורה שהם מדות עליונות דאצילות כו' חו"ג [חסד וגבורה] הם בבחי' יחוד וביטול בתכלית לך ה' כו'

car, bien qu'il y ait là aussi les niveaux de grandeur et de puissance, qui sont les attributs émotionnels (midot) supérieurs d'Atsilout, etc., 'Hessed et Guevoura sont dans un état d'union et d'annulation absolue : « À Toi, Havaya », etc.

וחיוהי וגרמוהי שהם בחי' אורות וכלים דאצי' חד בהון ממש בבחי' א"ס ממש וכמאמר אליהו ולא מכל אינון מדות כו'

Et « Ses forces vitales et Ses réceptacles », qui sont le niveau des lumières et des réceptacles d'Atsilout, sont véritablement « un avec eux », à un niveau véritablement infini, comme le dit Éliyahou : « mais Il n'est d'aucune de ces qualités », etc.

משא"כ למטה בבי"ע בחי' חיות אלקות המהווה אותם מאין ליש מצומצם ומוסתר מאד להיותם בעלי גבול ונבראים נפרדים עד שביריבוי הצמצומים וההשתלשלות מטה מטה עד עולם

Il n'en est pas ainsi en bas, dans Béria, Yetsira et Assiya : le niveau de la force vitale divine qui les fait venir à l'existence à partir du néant est fortement contracté et dissimulé, afin qu'ils soient des créations finies et distinctes ; à tel point que, par les nombreuses contractions (tsimtsoumim) et l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), toujours plus bas, jusqu'au Monde

העשיי [העשיה] שהחיות אלהות הוא מוסתר לגמרי עד שנראה כאילו הם יש ודבר נפרד לגמרי שיכולת המינים לומר שיש ב' רשויות ח"ו [חס ושלום] כמבואר בגמרא (סנהדרין דל"ט א')

d'Assiya, la force vitale divine est entièrement dissimulée, au point qu'ils paraissent être une existence et une chose totalement distinctes ; les hérétiques peuvent alors dire qu'il y a deux pouvoirs, à D.ieu ne plaise, comme l'explique la Guemara (Sanhedrin 39a),

שאמר המין מפלגך לעילאי דהורמיז מפלגך לתתאי דאהורמיז (ועיין הפי' בערוך) לפי שהוא בחי' עלמא דפרודא וכמ"ש ונהר יוצא מעדן ומשם יפרד שאף שלמעלה בעולם

où l'hérétique dit : « Ta moitié supérieure appartient à Hormiz ; ta moitié inférieure appartient à Ahormiz » (voir l'explication dans l'Aruch), parce que c'est le niveau du monde de la séparation (alma deperuda), comme il est écrit : « Un fleuve sort d'Éden et, de là, il se sépare. » Car bien qu'en haut, dans le Monde

האצי' הוא בחי' יחוד בתכלית ואור א"ס מאיר שם בבחי' גילוי עכ"ז [עם כל זה] ומשם יפרד שנמשך מבחי' מלכותו ית' בריבוי צמצומים והסתרים להסתיר ולהעלים את אור השם עד שיהיו נבראים יש מאין בעלי גבול ועולמות נפרדים.

d'Atsilout, il y a un état d'union absolue et la Lumière infinie y brille de manière révélée, néanmoins, « de là, il se sépare » : cela descend du niveau de Sa Mal'hout, béni soit-Il, à travers de nombreuses contractions et dissimulations qui cachent et voilent la lumière de D.ieu, jusqu'à ce qu'il y ait des créations, venues à l'existence à partir du néant, finies, et des mondes distincts.

3 ואי לזאת אינו בערך כלל לגבי אור ה' המאיר ומתגלה בעולמות העליונים שהוא בבחי' א"ס וכידוע שמספר א' לגבי ריבוא אכבות אלפים יש לו ערך כי הוא ג"כ בבחי' מספר

Et, par conséquent, il n'est nullement comparable à la lumière de D.ieu qui brille et se révèle dans les mondes supérieurs, laquelle est du niveau de l'Infini (Ein Sof). Comme on le sait, le nombre un, comparé à des myriades de myriades de milliers, garde une certaine proportion avec eux, car lui aussi relève de la catégorie du nombre ;

אבל דבר שהוא בבחי' גבול לגבי בלי גבול בבחי' א"ס אין לו ערך לגמרי ומספר א' ומספר רבוא רבבן שוה ממש לגבי בחי' בלי גבול כו'

mais ce qui relève de la limite, comparé à ce qui est sans limite, au niveau de l'Infini, n'a absolument aucune proportion avec lui ; et le nombre un et le nombre d'une myriade de myriades sont exactement égaux par rapport au niveau de ce qui est sans limite, etc.,

וכמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] פמ"ח ולזאת עיקר חיותם אינו אלא מבחי" אורו וזיוו כלכד שהוא בחי" מלכותו כלכד.

comme il est expliqué dans Sefer Shel Beinonim (Tanya), chapitre 48. Par conséquent, leur force vitale principale ne provient que du niveau de Sa lumière et de Son rayonnement, qui ne sont que le niveau de Sa Mal'hout (souveraineté).

אכן בכדי שיהי' [שיהיה] גילוי אור א"ס ב"ה למטה בעולמות התחתונים ג"כ ממש כמו שהוא בעולמות עליונים שזהו תכלית המכוון מבריאת העולמות בכדי שיהיה לו דירה בתחתונים דוקא לזאת נזרע בהם בחי" אור מלמעלה

Cependant, afin que la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, soit révélée ici-bas, dans les mondes inférieurs aussi, exactement comme elle l'est dans les mondes supérieurs — ce qui constitue le dessein ultime de la création des mondes, afin qu'Il ait une demeure dans les mondes inférieurs précisément —, pour cette raison, un niveau de lumière d'En-Haut y a été semé :

והיינו בחי" נש"י [נשמות ישראל] שיורדים ומתלבשים למטה בגוף בשר ודם כו' בכדי שע"י התורה ומצות מעשיות שעושין בעוה"ז ימשיכו בחי" גילוי אור א"ס ב"ה למטה בעולמות התחתונים ג"כ

à savoir le niveau des âmes d'Israël, qui descendent et s'habillent ici-bas dans un corps de chair et de sang, etc., afin que, par la Torah et les mitsvot pratiques qu'elles accomplissent dans ce monde, elles fassent descendre le niveau de la révélation de la Lumière infinie, béni soit-Il, ici-bas, dans les mondes inférieurs aussi,

כמו שהוא בעולמות העליונים ממש שיהיה בחי" יחוד העולמות עליונים ותחתונים ולא יהיו בבחי" עלמין דפרודא ובבחי" הסתר פנים וכמ"ש ולא יכנף עוד מוריך כו'

exactement comme elle l'est dans les mondes supérieurs : il faut que se réalise l'union des mondes supérieurs et inférieurs, afin qu'ils ne soient plus des mondes de séparation (almin deperuda) ni dans l'état où la Face est cachée, comme il est écrit : « Ton Maître ne sera plus caché par une aile », etc.

ועמ"ש בד"ה ואתחנן וזהו זורע צדקות מצמיח ישועות פי' שע"י צדקה שנותנים למטה לעני דלית ליה מגרמיה כלום ומשפיע למקום חושך. כמ"ש הייתי ככוס חרבות כו'.

Et voyez ce qui est écrit dans le discours commençant par « Et j'ai imploré ». C'est là le sens de : « Il sème les actes de justice (tsedakot), fait germer les délivrances (yechouot). » C'est-à-dire que, par la tsédaka que l'on donne ici-bas à un pauvre, qui ne possède absolument rien en propre, on dispense [ainsi] à un lieu de ténèbres, comme il est écrit : « Je suis devenu comme le hibou des ruines », etc.,

הנה עי"ז מעוררים מלמעלה ג"כ המשכת אור א"ס ב"ה למטה בעולמות התחתונים שהם חשך ועלמין דפרודא וזהו מצמיח ישועות שהוא בחי' צמיחה בתוספת וריבוי להיות המשכת שע"ה [שעליו השלום] נהורין עילאין למטה.

par cela, on suscite également d'En-Haut la descente de la Lumière infinie, béni soit-Il, ici-bas, dans les mondes inférieurs, qui sont ténèbres et mondes de séparation. Tel est le sens de « fait germer les délivrances » : il s'agit d'un niveau de croissance avec accroissement et multiplication, de sorte que les 375 lumières supérieures descendent ici-bas.

וכמו שבצדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול שנע שה מזה בחי' גילוי א"ס שנק' חשבון גדול כו' (ועמ"ש מענין לחשבון גדול בד"ה וילבש צדקה כשריון ועמ"ש ע"פ יתקע בשופר גדול)

Et de même, dans la charité, « chaque perouta après l'autre s'ajoute pour former une grande somme » ; il en résulte le niveau de la révélation de l'Infini, appelée « une grande somme », etc. (Voir aussi ce qui est écrit au sujet de « pour former une grande somme », dans le discours commençant par « Il revêtit la charité comme une cotte de mailles », ainsi que ce qui est écrit sur le verset « Un grand chofar retentira ».)

וגם ישועות הוא מלשון שעה כמ"ש וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה כו'

De plus, le mot yeshuot (saluts) vient du terme sha'a (se tourner vers), comme il est écrit : « Havaya se tourna vers Hével et vers son offrande, mais vers Caïn et vers son offrande, Il ne se tourna pas », etc.

שהוא בחי' ירידת והמשכת גילוי אור א"ס ב"ה למטה ע"י המצות מעשיות שעושים ישראל למטה ולזאת נק' כל המצות בשם צדקה סתם בירושלמי.

c'est-à-dire le niveau de la descente et de l'attraction vers le bas de la révélation de la Lumière infinie, béni soit-Il, par les mitsvot pratiques qu'Israël accomplit ici-bas. C'est pourquoi toutes les mitsvot sont appelées simplement « charité » (tsedaka) dans le Talmud de Jérusalem.

4 וזהו שמצוה ראשונה מתריג מצות היא מצות פריה ורביה כמ"ש פרו ורבו שהוא ריבוי ותוספת כמ"כ [כמו כן] ע"י כל המצות מעשיות שעושים ישראל נעשה ריבוי ותוספת כו'.

Et c'est pourquoi la première des 613 mitsvot est la mitsva d'avoir des enfants et de se multiplier, comme il est écrit : « Soyez féconds et multipliez-vous », ce qui signifie multiplication et accroissement. De même, par toutes les mitsvot pratiques qu'Israël accomplit, il se produit multiplication et accroissement, etc.

וזהו בן פורת יוסף כי יוסף הוא צדיק עליון וכתוב אור זרוע לצדיק להיות ע"י תוס' [תוספת] וריבוי.

Et c'est là [le sens de] « Yossef est un fils fécond », car Yossef est le tsadik supérieur, et il est écrit : « La lumière est semée pour le tsadik », afin qu'il en résulte accroissement et multiplication.

וכמ"ש ברבות ר"פ שמות יוסף על שם והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו כו'.

Et comme il est dit dans le Midrach Rabba, au début de la paracha de Chemot : Yossef doit son nom à « Et il arrivera en ce jour que Havaya étendra de nouveau (yossif) Sa main une seconde fois », etc.

5 ב וזהו כוונת הברכה שמברכין קודם עשיית כל המצות ברוך אתה ה' כו' אשר קדשנו במצותיו כו'.

2. Tel est le sens de la bénédiction que l'on prononce avant d'accomplir chacune des mitsvot : « Béni sois-Tu, Havaya, etc., qui nous as sanctifiés par Ses commandements », etc.

פ"י אשר הוא לשון תענוג כמ"ש באשרי כי אשורני בנות כו' שהוא בחי תענוג העליון

C'est-à-dire que asher (« qui ») est un terme évoquant le plaisir, comme il est écrit : « Dans mon bonheur (be'oshri), car les filles me diront heureuse », etc. : cela désigne le niveau du plaisir suprême,

שהוא בבחי א"ס עד שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] גבי אחר. מוטב דלידייניה וליתי לעלמא דאתי. ונמשך העונג העליון הנ"ל למטה ע"י עשיית המצות כו'.

qui est du niveau de l'Infini (Ein Sof), au point que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit au sujet d'A'her : « Mieux vaut qu'il soit jugé et qu'il accède au Monde futur. » Le plaisir suprême mentionné plus haut est attiré ici-bas par l'accomplissement des mitsvot, etc.

6 והנה כמו שבזריעת הגרעין בארץ הגשמי צריך מתחלה לחרוש את הארץ היטב בכדי לרפות את הארץ

Or, de même que, lorsqu'on sème une graine dans la terre matérielle, il faut d'abord bien labourer la terre afin de l'ameublir,

כי חרישה מרפי ארעא ובאם לאו יאבד הגרעין בארץ לגמרי כמ"כ [כמו כן] קודם הזריעה של נשיי [נשמות ישראל] בבחי' ועשה טוב בקיום כל המצות מעשיות צ"ל מקודם

car « le labour ameublit la terre », et, sans cela, la graine se perdrait entièrement dans la terre ; de même, avant les semailles des âmes d'Israël, dans le registre de « faire le bien », par l'accomplissement de toutes les mitsvot pratiques, il faut d'abord

לכן בחי' סור מרע שהוא בחי' חרישה לנפש הבהמית להפך את כל המדות רעות ולבטל את כל הרצונות אשר לא לה' המה ולא יהיה לו רצון אחר כלל כ"א לה' בלבד להיות לב נשבר ונדכה כו'.

atteindre le niveau de « s'écarter du mal », qui est le labour de l'âme animale : retourner tous les mauvais attributs émotionnels (midot) et annuler tous les désirs qui ne sont pas pour D.ieu, de sorte qu'il n'ait absolument aucune autre volonté que celle de D.ieu seul, et qu'il soit « un cœur brisé et abattu », etc.

ואז יכולים להמשיך אח"כ בבחי' ועשה טוב גילוי אור א"ס ב"ה למטה שהוא בחי' צמיחה בתוספת וריבוי שנעשה ע"י בחי' הזריעה של נשיי [נשמות ישראל] במצות מעשיות שעושים למטה כו'.

Alors, ils peuvent ensuite attirer vers le bas, dans le registre de « faire le bien », la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, ici-bas ; c'est le niveau de la croissance, avec accroissement et multiplication, qui se produit par les semailles des âmes d'Israël dans les mitsvot pratiques qu'elles accomplissent ici-bas, etc.

(ועמ"ש מזה בד"ה האזינו השמים וב"ה ושאתם מים) וזהו ואל קין ואל מנחתו לא שעה מפני שקין היה מארי דרוגזין שלא היה בבחי' סור מרע להפוך את כל המדות רעות שהוא בחי' חרישה כנ"ל

(Voyez à ce sujet ce qui est écrit dans le discours commençant par « Écoutez, ô cieux », ainsi que dans celui commençant par « Vous puiserez de l'eau ».) Voilà le sens de : « Mais vers Caïn et son offrande, Il ne se tourna pas » : Caïn était un homme colérique (maré derouguézin), qui n'était pas dans le registre de « s'écarter du mal » en retournant tous les mauvais attributs émotionnels, ce qui est le niveau du labour, comme indiqué plus haut.

ולכן לא היה ביכולתו להמשיך אור ה' למטה ע"י הזריעה שלו במנחתו כו' משא"כ הבל שהיה בבחי' סור מרע בתכלית כתיב ביה וישע ה' אל הבל ואל מנחתו שהוא בחי' הזריעה שלו כו'

C'est pourquoi il n'avait pas le pouvoir d'attirer la lumière de D.ieu ici-bas par ses semailles, à travers son offrande, etc. En revanche, Hévèl, qui était pleinement dans le registre de « s'écarter du mal », est celui dont il est écrit : « Havaya se tourna vers Hévèl et vers son offrande » ; c'est le niveau de ses semailles, etc.

וזהו שלעתיד כתיב בחריש ובקציר תשבות שלא יצטרכו עוד לבחיי חרישה הנ"ל לפי שנאמר ואת רוח הטומאה עאביר מן הארץ.

Voilà pourquoi, au sujet du temps à venir, il est écrit : « Pendant le labour et la moisson, vous vous reposerez » : ils n'auront plus besoin du niveau de labour évoqué plus haut, car il est dit : « Et l'esprit d'impureté, Je l'écarterai de la terre. »

7 וזהו עתידים צדיקים שיאמרו לפנייהם קדוש כו' היינו ע"י שממשיכים אור א"ס ב"ה שהוא קדוש ומובדל למטה.

Et c'est là le sens de « Dans les temps futurs, les justes, on dira devant eux : "Saint" », etc. : c'est-à-dire qu'ils font descendre ici-bas la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui est sainte et séparée.

ועם כל הנ"ל מובן איך שבזה גדלה מעלת נש"י [נשמות ישראל] על בחי' התורה כי הנה אף דאורייתא מחכמה עילאה נפקת עכ"ז [עם כל זה] כשנמשך ובא לבחי' דבר ה' זו הלכה

Et tout ce qui précède permet de comprendre en quoi, sous cet aspect, les âmes d'Israël ont une supériorité sur le niveau de la Torah. Car, bien que « la Torah procède de la 'Hokhma supérieure », néanmoins, lorsqu'elle descend et atteint le niveau de « la parole de Havaya », à savoir la halakha,

וכמאמר אליהו מלכות פה תורה שבע"פ [שבעל פה] קרינן לה כו' וכל פרטי הלכות שהם בחי' נימין ושערות ודלת ראשך כארגמן שם עד אין קץ כשיהיה כך יהיה הדין כך וכמ"ש ועלמות אין מספר שהם הלכות כנ"ל

comme le dit Éliyahou : « Mal'hout est la bouche ; nous l'appelons la Torah orale », etc., et toutes les halakhot particulières, qui sont au niveau de fils et de cheveux — « et les mèches de ta tête sont comme la pourpre » — y sont sans fin : quand il en est ainsi, la loi sera ainsi ; et, comme il est écrit, « et des jeunes filles sans nombre », qui sont les halakhot, comme indiqué plus haut,

אזי אין בהם תוספת וריבוי רק כפי ההלכה שנמשך בבחי' דיבור העליון כו' וכמו המלאכים שנמשכים מבחי' דבר ה' כמ"ש וברוח פיו כל צבאם כו'

alors, il n'y a en elles ni accroissement ni multiplication, si ce n'est selon la halakha telle qu'elle descend au niveau de la parole supérieure, etc. Il en va de même des anges, qui procèdent du niveau de la parole de D.ieu, comme il est écrit : « et par le souffle de Sa bouche, toute leur armée », etc. :

אין בהם ריבוי ותוספת כלל וממלאך אחד אין יכול להיות מלאך שעי ולזאת אין בהם פריה ורביה כו'
il n'y a en eux absolument aucune multiplication ni aucun accroissement, et un ange ne peut pas en engendrer un second; c'est pourquoi ils ne se reproduisent pas, etc.

משא"כ נשמות ישראל הם דוקא ממשיכים תמיד בחי' אור א"ס ב"ה למטה ע"י מצות מעשיות שעושין
בבחי' ריבוי ותוספת וכמ"ש אלה המצות אשר יעשה אותם האדם כו'

tandis que les âmes d'Israël, elles, font constamment descendre ici-bas le niveau de la Lumière infinie, béni soit-Il, par les mitsvot pratiques qu'elles accomplissent, selon un mode d'accroissement et de multiplication, comme il est écrit: «Voici les mitsvot que l'homme accomplira», etc.,

וחי בהם שהם הם הממשיכים בחי' חיות מאור א"ס ב"ה וכמ"ש ועשיתם אותם אתם כתיב
«et vivra par elles»: car ce sont elles qui font descendre le niveau de force vitale depuis la Lumière infinie, béni soit-Il. Et, comme il est écrit: «Et vous accomplirez (otam)»; le mot est écrit «vous (atem)».

(וכמ"ש בד"ה תורה צוה בפ"י אל תקרי בניך אלא בוניך שנש"י [שנשמות ישראל] הם הממשיכים היחוד
מבחי' תשב"כ [תורה שבכתב] שנקרא חתן לבחי' תשבע"פ [תורה שבעל פה] שנק' כלה ועי"ז נק' בוניך כו')
(Et comme il est expliqué dans le discours commençant par «La Torah a ordonné», dans l'explication de «Ne lis pas banayich, "tes enfants", mais bonayich, "tes bâtisseurs"»: ce sont les âmes d'Israël qui font descendre l'union du niveau de la Torah écrite, appelée le fiancé, vers le niveau de la Torah orale, appelée la fiancée; c'est ainsi qu'elles sont appelées «tes bâtisseurs», etc.)

אך כ"ז [כל זה] הוא דוקא ע"י ביטול במס"נ [במסירות נפש] של ישראל מקודם בבחי' ואהבת שבק"ש
[שבקריאת שמע] ואז נק' אחת היא רעייתי כו'

Mais tout cela ne s'accomplit précisément que par l'annulation de soi (bitoul), avec le sacrifice de soi (messirout néfesh), d'Israël au préalable, dans le mode de «Tu aimeras» de la récitation du Chema; alors ils sont appelés: «Elle est unique, ma bien-aimée», etc.,

שמקבלין מבחי' אחד יחידו של עולם (וברבות נשא) (פ"ד [פרק י"ד / פרשה י"ד]) כף אחת עשרה זהב שנאמר
אחת היא יונתי כו'

car ils reçoivent du niveau de «Un», l'Unique du monde. (Et dans le Midrash Rabbah, Nasso) (section 14): «Une cuillère d'or de dix [sicles]»; comme il est dit: «Elle est unique, ma colombe», etc.

ומה שנקראת כף אחת יובן עם מ"ש בד"ה יונתי בחגוי הסלע בענין ולכי לך ואז יכולים להמשיך אור
א"ס ב"ה למטה ושיהיה

Et la raison pour laquelle elle est appelée «une cuillère» se comprendra à partir de ce qui est écrit dans le discours commençant par «Ma colombe, dans les fentes du rocher», à propos de «va pour toi». Alors ils peuvent faire descendre en bas la Lumière infinie, béni soit-Il, et [faire en sorte] qu'il y ait

יחוד עולמות עליונים ותחתונים ממש שלא יהיה בחי' עלמין דפרודא להיות נראים כאלו הם יש ודבר
נפרד בפ"ע [בפני עצמן] עד שנראה כמו שהוא ב' רשויות ח"ו [חס ושלום]

une véritable union des mondes supérieurs et inférieurs, de sorte qu'il n'y ait pas le niveau de mondes de séparation, apparaissant comme s'ils étaient un quelque chose (yesh), une chose séparée en soi, au point qu'il semble y avoir deux autorités, à D.ieu ne plaise,

כמו שסובר המין מפלגך דלעילא מפלגך דלתתא כו' להיות שלמעלה הוא בחי' יחוד בתכלית כנ"ל
ובהשתלשלות למטה מטה הוא בחי' עלמא דפרודא כמ"ש ומשם יפרד כו'.

comme le soutient l'hérétique: «Ta moitié supérieure, ta moitié inférieure», etc.; car, en haut, il s'agit du niveau d'une union absolue, comme indiqué plus haut, tandis que, dans l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), de plus en plus bas, il s'agit du niveau du monde de la séparation, comme il est écrit: «Et de là, il se sépare», etc.

אכן כשישראל ממשיכים גילוי אור א"ס ב"ה למטה ג"כ ממש כמו שהוא בעולמות עליונים אזי נעשה
בהם בחי' יחוד עליונים ותחתונים בתכלית.

Cependant, lorsque les enfants d'Israël font descendre la révélation de la Lumière infinie, béni soit-Il, jusque dans les mondes inférieurs, exactement comme elle se trouve dans les mondes supérieurs, alors s'opère en eux l'union absolue des mondes supérieurs et inférieurs.

וזהו תמתי לשון תמימות (ובל"א [ובלשון אשכנז] מאכט מיך גאנץ) שע"י כנס"י [כנסת ישראל] נעשה יחוד א"ס ב"ה
למטה כמו שהוא למעלה ממש

Et c'est là le sens de tamasi («ma parfaite»), terme qui exprime l'intégrité (et, en yiddish: maacht mich gantz, «me rend entier»): par Knesset Israël (la communauté d'Israël), l'unité de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, s'accomplit en bas, exactement comme elle est en haut.

וזהו גם כן תאומתי שהוא בחי' יחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] שהם מדות עליונות דאצי' ובחינת מלכות דאצי' שמתלבשת בבי"ע שמתייחדים בתכלית ע"י בניי [בני ישראל] כנ"ל.

Et c'est aussi le sens de te'omasi («ma jumelle»), qui désigne le niveau de l'union de Zeir Anpin et de Noukva : les attributs émotionnels supérieurs (midot) d'Atsilout et le niveau de Mal'hout d'Atsilout, qui s'habille en Béria, Yetsira et Assiya et qui s'unit parfaitement à eux par l'intermédiaire des enfants d'Israël, comme indiqué plus haut.

אך מתחלה צריך להיות בחי' יונתי וכמ"ש עיניך יונים כו' שכמו זוג יונים שעיקר התענוג שלהם הוא ההסתכלות שמסתכלים זה על זה.

Mais il faut d'abord qu'il y ait le niveau de «ma colombe (yonasi)», comme il est écrit : «Tes yeux sont des colombes», etc. : c'est comme un couple de colombes, dont le principal plaisir est de se contempler l'une l'autre.

כמ"כ [כמו כן] למעלה שיהיה בחי' תמתי תאומתי שהוא יחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] חתן וכלה כו' הוא ע"י בחי' יונתי מקודם שהוא בחי' התענוג שצריך להיות בנש"י [בנשמות ישראל] לאסתכלא ביקרא דמלכא כו'

De même, en haut : pour qu'il y ait le niveau de «ma parfaite, ma jumelle», c'est-à-dire l'union de Zeir Anpin et de Noukva, du fiancé et de la fiancée, etc., il faut d'abord le niveau de «ma colombe», qui est le plaisir que les âmes d'Israël doivent éprouver à «contempler la gloire du Roi», etc.,

שהוא בחי' ההתבוננות בגדולת אור א"ס ב"ה ונק' שמחת כלה שהוא התענוג של הכלה מההסתכלות על החתן שהוא בחי' יקרא דמלכא כו' ועי"ז מלמעלה למטה ג"כ כתיב עין ה' אל יראיו.

c'est-à-dire le niveau de la contemplation de la grandeur de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il. Cela s'appelle «la joie de la fiancée», le plaisir de la fiancée lorsqu'elle contemple le fiancé, qui est le niveau de «la gloire du Roi», etc. Et grâce à cela, également de haut en bas, il est écrit : «L'œil de Havaya est tourné vers ceux qui Le craignent.»

יראיו הוא בחי' ביטול היינו כשישראל הם למטה תמיד בבחי' ביטול לה' כו' נתעורר מזה בחי' תענוג גדול למעלה וכמ"ש וירא אלקים את כל אשר עשה

«Ceux qui Le craignent» désigne le niveau de l'annulation de soi; autrement dit, lorsque, ici-bas, Israël se trouve constamment dans un état d'annulation devant D.ieu, cela éveille en haut un grand plaisir, comme il est écrit : «Et D.ieu vit tout ce qu'Il avait fait,

והנה טוב מאד וכמו האדם שמקבל תענוג מכלי יפה כו' ותענוג זה שנעשה למעלה נקרא שמחת חתן דהיינו יחוד אצילות שנקרא חתן.

et voici, cela était très bon»; comme une personne qui éprouve du plaisir devant un beau réceptacle, etc. Ce plaisir qui se produit en haut s'appelle «la joie du fiancé», c'est-à-dire l'union d'Atsilout, qui est appelé «fiancé» (chatan),

מלשון נחות דרגא להיות משפיע למקור דבי"ע שנק' כלה וא"א זאת כ"א ע"י בחי' יונתי מקודם כו'.

d'après l'expression ne'hot darga («descendre d'un degré»), afin de donner à la source de Béria, Yetsira et Assiya, appelée «fiancée» (kalla). Cela n'est possible qu'à la condition que le niveau de «ma colombe» précède, etc.

8 וע"י השמחה של החתן וכלה שהוא התענוג של שניהם כנ"ל יכול להיות בחי' תמתי שהוא בחינת יחוד

חתן וכלה שהוא בחי' זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] כנ"ל

Et grâce à la joie du marié et de la mariée, qui est le plaisir de tous deux, comme indiqué plus haut, peut se réaliser le niveau de «ma parfaite», qui est l'union du marié et de la mariée, c'est-à-dire le Zeir Anpin et la Nukva, comme indiqué plus haut;

וכמו שיהי' [שיהיה] לעתיד דכתיב ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים כו' שלא יהי' [יהיה] בחי' עלמין דפרודא כלל כ מו

et ainsi en sera-t-il à l'époque future, comme il est écrit: «Une source jaillira de la maison de Havaya et arrosera le torrent de Chittim», etc. : il n'y aura alors absolument plus de mondes de séparation, contrairement à

שהוא עתה וכמ"ש ונהר יוצא מעדן ומשם יפרד וכו' משא"כ לעתיד יהי' [יהיה] בחי' תמתי שהוא בחי' תאומתי כו' וד"ל [ודי למבין]:

ce qui existe aujourd'hui, comme il est écrit: «Un fleuve sort d'Éden, et de là il se divise», etc. ; tandis qu'à l'époque future se réalisera le niveau de «ma parfaite», qui est celui de «ma jumelle», etc. Cela suffit à qui comprend.

9 ג להבין בתוספת ביאור מ"ש (יואל סי' ד' י"ח) ומעין מבית ה' צא והשקה את נחל השטים הנאמר על לעתיד.

3. Pour comprendre, avec un éclaircissement supplémentaire, ce qui est écrit (Yoël, chapitre 4, [verset] 18) : «Une source jaillira de la maison de Havaya et arrosera le torrent de Chittim», parole qui concerne l'avenir.

הנה לכאורה אינו מובן מ"ש ומעין יצא ולא נאמר ונהר יוצא כמ"ש ונהר יוצא מעדן וגו'.

Or, à première vue, on ne comprend pas ce qui est écrit : « Une source jaillira » ; il n'est pas dit : « Un fleuve jaillit », comme il est écrit : « Un fleuve sort d'Éden », etc.

אך האמת הו' משום דבנהר כתיב ומשם יפרד כו' משא"כ במעין לא נאמר ומשם יפרד רק אדרבה והשקה כו'.

Mais, en vérité, c'est parce qu'au sujet du fleuve il est écrit : « et de là il se divise », etc., tandis qu'au sujet de la source, il n'est pas dit : « et de là il se divise » ; au contraire, il est dit : « et il arrosera », etc.

וביאור זאת יובן ע"פ מה שמבואר בדברי רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] נהרא מכיפ"י [מכיפיה] מבר"ך ולא חיישי' [חיישינן] שמא ירבה נוטפ"י [נוטפים] כו'.

L'explication de cela se comprendra à partir de ce qui est exposé dans les paroles de nos Sages, de mémoire bénie : « Un fleuve est alimenté par ses berges (nahara mikifei mevarich) » ; et l'on ne craint pas que les eaux de ruissellement deviennent plus abondantes, etc.

פ"י שהתוספת וריכוי שלה שמתרב כשנעשה נהר מכמו שהיתה תחלה בהמעין שממנו יוצא הנהר הוא ממקורו ומאליו ומעצמו מתרבה

C'est-à-dire que son accroissement et son expansion — par lesquels il grossit lorsqu'il devient un fleuve, au-delà de ce qu'il était d'abord dans la source d'où le fleuve jaillit — proviennent de sa source ; il s'accroît de lui-même et par lui-même.

(ובערוך בשם רבינו גרשם מכיפיה מבר"ך מגדותיו מתברך שאינו מתגדל ממימי הגשמים אלא מעצמו וכן פרש"י [פירש רש"י / פירוש רש"י] בנדרים)

(Et dans l'Arukh, au nom de Rabbeïnou Guerchom : mikifei mevarich, «il est alimenté par ses berges», car il ne grossit pas grâce à l'eau de pluie, mais de lui-même ; Rachi l'explique de même dans Nedarim.)

(ד"מ סע"א [סוף עמוד א]) וע' בפרש"י [בפירש רש"י / בפירוש רש"י] בשבת (דס"ה ב') משפתו כו' והוא כי תרגום והירדן מלא על כל גדותיו מלי על כל כפוהי.

(40a, fin). Voir aussi le commentaire de Rachi sur Chabbat (65b) : « depuis sa rive », etc. C'est parce que le Targoum traduit « et le Jourdain était plein par-dessus toutes ses berges » par « mali al kol kifohi ».

(ביהושע ס"ג). שפת היאר. כיף נהרא (וביחזקאל מ"ז) על שפתו על כיפיה ולא ממימי הגשמים

(dans Josué, chapitre 3). «La rive du fleuve» : kif nahara. (Et dans Ézéchiél 47 :) «sur sa rive» : al kifeih. Et non grâce à l'eau de pluie.

ואף שהמעין אינו בהתפשטות מרובה כ"כ [כל כך] עכ"ז [עם כל זה] אחר שיוצא מהעלם של המעין לידי גילוי והתפשטות יותר להיות נהר נעשה מאליו ומעצמו בתוספת מרובה.

Et bien que la source ne s'étende pas dans une si grande mesure, néanmoins, dès qu'elle sort de la dissimulation propre à la source pour se révéler et se déployer davantage, devenant un fleuve, elle s'accroît considérablement d'elle-même et par elle-même.

10 ויוכן זה יותר מבחי"י שכל ומדות שהנה עיקר הולדת והמשכות המדות הם מהשכל של דבר שיעמיק בשכלו ויבין שטוב הוא יתעורר ממילא בלבו אהבכה ותשוקה לדבר ההוא אשר לזאת בקטן ששכלו קטן מאד מלהכיל

Cela se comprendra mieux à partir du niveau de l'intellect et des attributs émotionnels. Car la naissance et l'émanation essentielles des attributs émotionnels (midot) proviennent de l'intellect : lorsqu'un homme approfondit dans son intellect une chose et comprend qu'elle est bonne, l'amour et le désir de cette chose s'éveillent spontanément dans son cœur. C'est pourquoi, chez un jeune enfant, dont l'intellect est bien trop limité pour saisir...

ולהבין אזי גם מדותיו הם ג"כ לדברים קטנים וכמ"ש לפי שכלו יהולל איש כו' שהמדות נק' איש הם נולדים ונמשכים לפי ערך השכל

...et comprendre, ses attributs émotionnels aussi portent sur des choses petites, ainsi qu'il est écrit : « L'homme est loué selon son intellect », etc. Les attributs émotionnels, qui sont appelés « homme », naissent et se développent selon la mesure de l'intellect.

ונמצא מובן מכל הנ"ל שכל עיקר המשכת המדות הם מהכל ואעפ"כ [ואף על פי כן] נראה בחוש שאחר שבאו מהשכל לידי גילוי בלב נעשו בחוזק ותוספת וריבוי הרבה יותר מכמו שהי' [שהיה] תחלה בעודם בשכלו כו'

Il ressort ainsi de tout ce qui précède que l'émanation essentielle des attributs émotionnels provient entièrement de l'intellect. Pourtant, il est manifeste qu'après être passés de l'intellect à une révélation dans le cœur, ils deviennent beaucoup plus puissants, s'amplifient et se multiplient bien davantage que lorsqu'ils étaient encore dans son intellect, etc.

כמו הכעס כו' והיינו כנ"ל מפני שבשכל עדיין המדה היא בחי' העלם בתכלית ולזאת אינה בהתפשטות מרובה כ"כ [כל כך] אכן כשבא מהעלם השכל לידי גילוי בלב נעשה ממילא בריבוי התפשטות וחזק האהבה או הכעס כו'

C'est le cas, par exemple, de la colère, etc. Cela s'explique comme indiqué plus haut : dans l'intellect, l'attribut émotionnel est encore dans un état de dissimulation absolue et ne se déploie donc pas beaucoup ; mais lorsqu'il passe de la dissimulation de l'intellect à la révélation dans le cœur, l'amour ou la colère se déploie spontanément avec une grande ampleur et une grande force, etc.

(וכיוצא בזה מבואר בע"ה [בעץ חיים] שכ"ה דרוש ו' ובשער תיקון הנוקבא פ"ה כי כאשר יצאו מהיסוד דאימא ונתגלו כו' ע"ש)

(Une idée semblable est expliquée dans Etz Chaim, Sha'ar 25, Derush 6, et dans Sha'ar Tikkun Ha-Nukva, chapitre 5 : lorsqu'ils sortirent du Yessod d'Imma et furent révélés, etc. Voir là-bas.)

וכמ"כ [וכמו כן] הנהר אף שכל עיקר המשכתו מבמעין עכ"ז [עם כל זה] אחר שיוצא מהעלם המעין לידי גילוי הנהר מתפשט מאליו בתוספת וריבוי כו'.

Il en va de même du fleuve : bien que toute son émanation essentielle provienne de la source, néanmoins, après être sorti de la dissimulation de la source pour se révéler, le fleuve s'étend spontanément, s'accroît et se multiplie, etc.

וזהו נהרא מכיפ"י [מכיפיה] מבריק כו'. ומכל הנ"ל יובן למעלה ג"כ במ"ש ונהר יוצא מעדן ומשם יפרד כו'.

C'est là le sens de : « Le fleuve s'accroît à partir de ses rives », etc. Tout ce qui précède permet également de comprendre ce qui se passe en haut, dans le verset : « Un fleuve sort d'Eden, et de là il se sépare », etc.

כי הנה עדן הוא בחי' חכמה עילאה דאצי' חכים ולא בחכמה ידיעא שהוא בחי' העלם וביטול בתכלית וכמ"ש והחכמה מאין תמצא כו'

Car Eden est le niveau de la 'Hokhma suprême d'Atsilout, « sage, mais non d'une sagesse connaissable », qui est l'aspect d'une dissimulation et d'une annulation de soi (bitoul) absolues, ainsi qu'il est écrit : « Et la sagesse, d'ayin (néant), est trouvée », etc.

שהוא בחי' אין ממש ונקי מעין שהוא כדוגמת המעין שעדיין הוא בבחי' העלם כנ"ל ונהר יוצא מעדן הוא בחי' בינה דאצי' שיוצא ונמשך מבחי' חכמה להשקות כו'

qui est le niveau du véritable ayin ; il est appelé une source, car il ressemble à la source, qui est encore dans un état de dissimulation, comme indiqué plus haut. Et « un fleuve sort d'Éden » désigne le niveau de Bina (compréhension) du Monde d'Atsilout (Émanation), qui sort et se déverse depuis le niveau de 'Hokhma (sagesse) « pour arroser », etc.,

שהוא בחי' אם הבנים מקור המדות עליונות דאצי' שנמשכין מבחי' בינה דאצי' ונקי רחובות הנהר qui est le niveau de « la mère des enfants », la source des attributs émotionnels supérieurs d'Atsilout, qui sont issus du niveau de la Bina d'Atsilout ; elle est appelée « les vastes étendues du fleuve (rechovos hanahar) »,

שהוא בחי' התפשטות השכל יותר מכמו שהיה בבחי' חכמה שהוא בחי' אין אף שבחי' בינה נמשך מבחי' חכמה עכ"ז [עם כל זה] מאחר שבא מהעלם לגילוי השגה

qui est le niveau de l'expansion de l'intellect, bien plus grande que dans le niveau de 'Hokhma, qui est le niveau de l'ayin. Bien que le niveau de Bina soit issu du niveau de 'Hokhma, néanmoins, puisqu'il est passé de la dissimulation à la révélation de la compréhension,

שהוא מאין ליש ממש ממילא מתרבה בהתפשטות יותר כדוגמת הנהר הגשמי שיוצא מהמעין והמדות שבלב נמשכים מהשכל שבמוח כנ"ל.

ce qui constitue véritablement un passage de l'ayin au yesh (du néant à l'existence), elle s'accroît donc d'elle-même et se déploie davantage, comme le fleuve matériel qui sort de la source, et [comme] les attributs émotionnels du cœur, qui sont issus de l'intellect dans le cerveau, comme indiqué plus haut.

11 וזהו דגבי ונהר יוצא כתיב ומשם יפרד פי' אחר שנמשך מבחי' בינה דאצי' לבחי' מלכות דאצי' שמתפשטת ומתלבשת למטה בבי"ע נעשה בחי'

Et c'est pourquoi, à propos de « Un fleuve sort », il est écrit : « et de là, il se sépare ». C'est-à-dire qu'après avoir été attiré du niveau de Bina (compréhension) d'Atsilout vers le niveau de Mal'hout (souveraineté) d'Atsilout, qui se déploie et s'enveloppe en bas dans Béria, Yetsira et Assiya, apparaît le niveau de

פירוד לגמרי להתהוות נבראים בע"ג [בעלי גבול / בעל גבול] ועלמין דפרודא אכן כ"ז [כל זה] הוא לאחר התפשטות והמשכות הנהר הנ"ל שהוא בחי' בינה ומדות דאצי' בבחי' מלכות דאצילות להתלבש בבחי' ע.

séparation complète, donnant naissance à des créatures finies et à des mondes de séparation. Toutefois, tout cela se produit après le déploiement et l'attraction du fleuve mentionné plus haut — qui correspond au niveau de Bina et des attributs émotionnels (midot) d'Atsilout — vers le niveau de Mal'hout d'Atsilout, afin qu'il s'enveloppe dans Béria, Yetsira et Assiya.

12 וכמ"ש ומשם יפרד שנמשך משם ולמטה להיות בחי' עלמין דפרודא אבל עצם הנהר הנ"ל עדיין הוא בבחי' יחוד וביטול בתכלית כמ"ש לך ה' הגדולה כו'

Et comme il est écrit : « Et de là il se sépare » : il est attiré de là vers le bas, pour devenir le niveau des mondes de séparation; mais le fleuve lui-même, mentionné plus haut, demeure encore dans un état d'union et d'annulation de soi (bitoul) absolue, comme il est écrit : « À Toi, Havaya, la grandeur », etc.,

וחיוהי וגרמוהי חד כו' שאף שכבר נמשך מבחי' חכמה שנק' עדן להיות התפשטות בבחי' נהר ע"ז מאחר שיוצא ומקבל תמיד מבחי' עדן הנ"ל עדיין הוא בבחי' יחוד וביטול בתכלית

et « Ses forces vitales et Ses réceptacles sont un », etc. Car, bien qu'il ait déjà été attiré du niveau de 'Hokhma (sagesse), appelé Éden, pour se déployer sous la forme d'un fleuve, néanmoins, puisqu'il sort du niveau d'Éden mentionné plus haut et en reçoit constamment, il demeure encore dans un état d'union et de bitoul absolu.

אך עכ"ז [עם כל זה] הוא בחינת מקור שיומשך משם ולמטה בבחי' ע יפרד כו' מאחר שכבר יצא מבחי' העלם המעין שהוא בחי' חכמה עילאה שנק' עדן לידי גילוי והשגה בבחי' בינה ומדות

Mais malgré cela, il constitue un niveau de source, de sorte que, lorsqu'il est attiré de là vers le bas, dans Béria, Yetsira et Assiya, « il se sépare », etc., puisqu'il est déjà sorti du niveau de la source cachée — le niveau de la 'Hokhma supérieure, appelée Éden — pour parvenir à la révélation et à la compréhension dans le niveau de Bina et des attributs émotionnels (midot) ;

אזי יכול לירד ולהשתלשל עוד בהשתלשלות וצמצומים שיתהוו גם נבראים נפרדים ממש כאלו הם יש

ונפרד בפ"ע [בפני עצמו]

il peut alors descendre et se déployer encore davantage, à travers l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) et les contractions (tsimtsoumim), de sorte que viennent à l'existence des créatures véritablement séparées, comme si elles étaient un quelque-chose (yech), existant séparément par lui-même.

אבל מבחי' המעין עצמו שהוא בחי' חכמה עילאה אינו בבחי' מקור כלל שיוכל להיות בחי' התהוות

היש והנפרד הואיל והמעין אין בו התפשטות

Mais le niveau de la source elle-même, qui est celui de la 'Hokhma supérieure, n'est nullement une source à partir de laquelle pourrait se produire l'avènement du yech et du séparé, puisque la source ne comporte aucun déploiement,

כמו בנהר והיינו לפי כי החכמה מאין תמצא ולזאת כשיתגלה לעתיד בחי' עצם החכמה עילאה למטה

comme dans le fleuve. C'est parce que «la sagesse se trouve à partir de ayin (néant)». C'est pourquoi, lorsque, dans les temps futurs, le niveau de l'essence même de la 'Hokhma supérieure sera révélé ici-bas,

אזי לא יהי' [יהיה] בבחי' עלמא דפרודא כלל רק יהי' [יהיה] למטה ג"כ יחוד אור ה' ממש

il ne sera plus du tout dans l'état d'un monde de séparation; au contraire, ici-bas aussi, il y aura l'union de la lumière de D.ieu, exactement

כמו שהוא למעלה וזהו ומעין מבית ה' יצא שעצם המעין שהוא בחי' חכמה עילאה כנ"ל יומשך ויתגלה

למטה כמו שהוא בבחי' מעין ולא

comme elle l'est en haut. Tel est le sens de : «Et une source jaillira de la maison de Havaya» : l'essence de la source, qui est le niveau de la 'Hokhma supérieure, comme mentionné plus haut, sera attirée vers le bas et révélée ici-bas telle qu'elle est, dans l'état d'une source, et non

כמו עכשיו ונהר יוצא כו' ואזי אף והשקה את נחל השטים שיטים הוא מלשון שטות

comme maintenant : « Et un fleuve sort », etc. Alors, il « arrosera même le torrent de Chittim » : chittim vient du terme shtout (folie),

וגם מלשון שטו העם שהם בחינת עלמין דפרוד ונחל השיטים הוא מקור המגדיל כל תאוות ותענוגי עוה"ז אשר לא לה' המה

et aussi du terme « le peuple erra (shatou) », qui désigne le niveau des mondes de séparation ; le torrent de Chittim est la source qui fait croître tous les désirs et les plaisirs de ce monde qui ne sont pas pour D.ieu.

והוא ג"כ ע"ד שנת' [שנתבאר] במ"א בד"ה שמע ישראל ענין מים תחתונים שהם מגדילים כל תענוגי עוה"ז שהם בחי' פסולת

Cela rejoint également ce qui a été expliqué ailleurs, dans le discours qui commence par « Écoute, Israël », au sujet des eaux inférieures, qui font croître tous les plaisirs de ce monde, lesquels relèvent du niveau du rebut ;

והיינו ע"י שנמשך בחי' רקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים עד שמזה נסתעף למטה במים תחתונים בחי' נחל השיטים ועיין ס"פ ואתחנן (דף ע"ד ע"ב)

et cela se fait par l'émanation du niveau du firmament qui sépare les eaux supérieures des eaux inférieures, jusqu'à ce que de là se ramifie en bas, dans les eaux inférieures, le niveau du torrent de Chittim. Voir la fin de Parshas Va'eschanan (folio 74b),

ומבואר שם שכשיתגלה בחי' עצם המעין אזי אף בבחי' נחל השיטים יהי' [יהיה] בחינת גילוי אור ה' וכמ"ש והלכו לאורך כו'

et il y est expliqué que lorsque le niveau de l'essence même de la source sera révélé, alors, même dans le niveau du torrent de Chittim, il y aura une révélation de la lumière de D.ieu, comme il est écrit : « Et [ils] marcheront à ta lumière », etc.,

ובאו במערות צורים ובמחלות עפר מפני פחד ה' ומהדר גאוונו כו' שיהי' [שיהיה] לעתיד ולא יהי' [יהיה] בחי' פירוד כלל

et « ils entreront dans les cavernes des rochers et dans les trous de la terre, devant la terreur de Ha-vaya et la splendeur de Sa majesté », etc. Cela aura lieu à l'époque future, et il n'y aura alors absolument plus de séparation ;

כמו שהוא עתה שנראה כאלו הם שתי רשויות ח"ו [חס ושלום] כדעת האפיקורוס וכמו שהשיב לו האיק שביק מיא לאעבורי כו'

contrairement à ce qui est le cas maintenant, où il semble qu'il y ait deux autorités, à D.ieu ne plaise, comme le soutenait l'hérétique (apikoros), et comme on lui répondit : « Comment laisse-t-il l'eau passer ? », etc.

שבאמת הכל נמשך ממנו ית' רק שע"י רבוי השתלשלות וצמצומים להעלים ולהסתר את אור ה' החיה ומהווה אותם מאין ליש הם נראים כלאו הם יש ונפרד בפ"ע [בפני עצמו]

Car, en vérité, tout procède de Lui, béni soit-Il ; seulement, par les nombreux [degrés de l']enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) et les tsimtsumim, destinés à cacher et à dissimuler la lumière de D.ieu qui leur donne la vie et les fait advenir du néant à l'existence, ils semblent être des choses existant par elles-mêmes et séparées.

והיינו לפי שכל ההשתלשלות הוא מהנהר וכמ"ש ונהר יוצא ומשם יפרד כו' אבל לעתיד שיתגלה בחי עצם המעין למטה

Et cela tient au fait que tout l'enchaînement descendant des mondes provient du fleuve, comme il est écrit : « Un fleuve sort, et de là il se divise », etc. Mais, dans les temps futurs, lorsque le niveau de l'essence de la source se révélera en bas,

אזי יהי [יהיה] יחוד למטה כמו למעלה ממש והיינו בחי תמתי תאומתי כנ"ל וד"ל [ודי למבין] ועמ"ש עוד מענין זה בביאור ע"פ והיה מספר בניי [בני ישראל] כחול הים כו'

alors il y aura une union en bas exactement comme en haut ; c'est là le niveau de « ma parfaite, ma jumelle », comme mentionné précédemment. Cela suffit à qui comprend. Voyez aussi ce qui est écrit plus loin à ce sujet dans l'explication du verset : « Et le nombre des enfants d'Israël sera comme le sable de la mer », etc.

(ועיין בע"ח [בעץ חיים] שמ"ז פ"ג [פרק ג'] דכל עיקר ענין המסך שבין אצילות לבריאה זהו ענין שהבינה דאצי" מלבשת התלבשות גמור להחכמה והיא בחי מסך מבדיל בין א"ס וחכמה אל בריאה משא"כ באצילות לא הועילה הבינה רק למעבר בלבד כ"ו ואינו נחשב רק שמקבל מחכמה.

(Voyez aussi Etz Chaim, Sha'ar 47, chapitre 3 : l'essence même de la question de l'écran (masakh) entre Atsilout et Béria est que la Bina d'Atsilout revêt entièrement la 'Hokhma ; elle constitue ainsi un écran de séparation entre l'Eïn Sof et la 'Hokhma, d'une part, et Béria, d'autre part. En revanche, dans Atsilout, la Bina ne servait que de passage, etc., et elle n'est considérée que comme recevant de la 'Hokhma.

והיינו שהבינה היא בחי' נהר שהוא בחי' יש והתפשטות כו' אבל חכמה היא בחי' מעין שהוא אינו בבחי' התפשטות כ"א בבחי' ביטול בחי' יו"ד דשם הוי'

C'est-à-dire que Bina est le niveau du fleuve, qui est celui d'une existence et d'un déploiement, etc. ; mais la 'Hokhma est le niveau de la source, qui n'est pas dans un état de déploiement, mais dans celui du bitoul, le niveau du youd du Nom Havaya.

והיינו לפי שהוא אצל המקור ממש וזהו פי' אצילות מלשון אצלו אצל המאציל ב"ה ולכן איתא בע"ה [בעץ חיים] (שמ"ע פרק זיין) דהתלבשות אור א"ס בבינה ומדות דאצילות נק' איהו וגרמוהי חד

C'est parce qu'elle se trouve tout près de la Source ; tel est le sens d'Atsilout, terme venant de etzlo, « auprès de lui » : auprès de l'Émanateur, béni soit-Il. C'est pourquoi il est dit dans Etz Chaim (Sha'ar Mem-Ayin, chapitre 7) que le revêtement de la Lumière infinie (Or Ein Sof) dans la Bina et les attributs émotionnels d'Atsilout est appelé « Lui et Ses réceptacles ne font qu'un »,

אבל יחוד אור א"ס בחכמה עיאלאה דאצילות נק' איהו וחיוהי חד שלמעלה ממדרגת גרמוהי כו' ועיין בסש"ב [בספר של בינונים] (פל"ה) בהג"ה [בהגהה]

mais l'union de la Lumière infinie avec la 'Hokhma supérieure d'Atsilout est appelée « Lui et Ses forces vitales ne font qu'un », ce qui est au-dessus du niveau de « Ses réceptacles », etc. Voyez aussi Sefer Shel Beinonim (Tanya), chapitre 35, dans la glose :

אלא שמ"מ בבינה דאצילות עצמה ובכל האצ"י הואיל ומיוחדים עם החכמה נק' הכל אצילות משא"כ בכריאה שאינה מקבלת רק מהבינה לבד ע"כ ומשם יפרד כו'.

Cependant, malgré cela, la Bina d'Atsilout elle-même et tout Atsilout, puisqu'ils sont unis à la 'Hokhma, sont appelés Atsilout. Il n'en va pas ainsi de Béria, qui ne reçoit que de la Bina seule. C'est pourquoi « de là il se divise », etc.

ובזה יובן ענין אור זרוע לצדיק שלהיות הגילוי בבי"ע ג"כ כמו באצילות ממש זהו דייקא ע"י נש"י [נשמות ישראל] שהם בחי' אור הנזרע למטה להתלבש בגוף כו'

Cela permet de comprendre la notion de « La lumière est semée pour le juste » : pour que la révélation se trouve aussi en Béria, Yetsira et Assiya, exactement comme en Atsilout, il faut précisément passer par les âmes d'Israël, qui sont le niveau de la lumière semée en bas afin de se revêtir dans un corps, etc.

והיינו לפי שנשיי [שנשמות ישראל] עלו במחשבה דהיינו בעצמיות חכמה עילאה דאצי בחי והחכמה מאין תמצא ממש וכמשיי [וכמו שיתבאר] לקמן וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] בביאור ע"פ יונתי המתחיל

Et cela tient au fait que les âmes d'Israël «sont montées dans la pensée», c'est-à-dire dans l'essence même de la 'Hokhma supérieure d'Atsilout, au niveau de «Et la sagesse se trouve à partir de ayin» proprement dit, comme nous l'expliquerons plus loin, et comme cela a été expliqué dans l'explication du verset «Ma colombe», qui commence par...

הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] נובלות חכמה כו' ע"ש וע"כ ע"י שירדו בעשיה הם יכולים להמשיך גילוי חכמה עילאה למטה בבייע

«Voici, nos Sages, de mémoire bénie, ont dit: "Les fruits tombés de la sagesse"», etc.; voir là-bas. C'est pourquoi, du fait qu'elles sont descendues dans Assiya, elles peuvent faire descendre la révélation de la 'Hokhma supérieure ici-bas, dans Béria, Yetsira et Assiya,

כמו בצי [באצילות] ולא יכנף עוד כו' ע"י המסך ופרסא כ"א ומעין מבית ה' יצא כו'

comme en Atsilout, et «[ton Maître] ne sera plus caché par une aile», etc., grâce à l'écran et à la séparation (masakh et parsa); mais plutôt: «Une source jaillira de la maison de Havaya», etc.:

גילוי בחי חכמה עילאה ועיין בעיין [בעץ חיים] שער מ"ז פ"ג [פרק ג'] הנ"ל ובז"ה [ובזוהר הרקיע] בפ' פקודי (בדף רל"ד) דענין חכמה זו היינו

la révélation du niveau de la 'Hokhma supérieure. Voir aussi Etz Chaim, Sha'ar 47, chapitre 3, mentionné plus haut, ainsi que Zohar HaRakia sur la paracha Pekudei (au folio 234), où il est expliqué que cette 'Hokhma consiste en ceci:

כי הא"ס בה מלוכש תוך החכמה עליונה דא"ק [דאדם קדמון] וחכמה זו מתלבשת באצילות כו' ע"ש ועד"ז ממש יהי [יהיה] הגילוי בבייע

que l'Eïn Sof qui s'y trouve est revêtu dans la 'Hokhma supérieure d'Adam Kadmon, et que cette 'Hokhma est revêtue dans Atsilout, etc.; voir là-bas. La révélation aura lieu dans Béria, Yetsira et Assiya exactement de la même manière.

וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] ע"פ כי ב"ה ה' צור עולמים כיו"ד נברא העוה"ב [העולם הבא] בה' נברא העוה"ז כי ה' הוא בחי רחובות הנהר ונהר יוצא

Et c'est ce que nos Sages, de mémoire bénie, ont dit à propos du verset: «Car par Yah, Havaya a formé les mondes»: le monde futur a été créé par le youd, et ce monde-ci par le hé. Car le hé est le niveau des «vastes étendues du fleuve» et du «fleuve qui sort»,

ולכן ומשם יפרד כו' וזהו ענין העוה"ז אבל היו"ד הוא בחי' המעין ולכן אין בו התפשטות כמו בה"א [בית

הלל אומרים]

et c'est pourquoi «de là, il se sépare», etc. ; telle est la nature de ce monde-ci. Mais le youd est le niveau de la source, et il ne s'y produit donc pas de déploiement comme dans le hé ;

ולכן בו נברא העוה"ב [העולם הבא] שאזי ומעין מבית ה' יצא ועמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] פ' שלח (קנ"ט א') מענין

et c'est pourquoi le monde futur a été créé par lui, car alors «une source jaillira de la maison de Havaya». Voir aussi ce qu'écrit le Ramaz (Rabbi Moshe Zacuto) sur la paracha Chelakh (159a), au sujet de

כי ביה ה' צור עולמים ברבות מבואר ע"פ ששים המה כו' אחת היא כו' במדבר (ר"פ ד') נשא (פ' ט') גבי ולקח הכהן מים קדושים.

« Car par Yah, Havaya a formé les mondes. » Dans le Midrash Rabbah, ce verset est expliqué à propos de « Il y a soixante reines », etc., et de « Une seule est-elle », etc. : Bamidbar (début de la section 4) ; Nasso (section 9), à propos de « Le prêtre prendra de l'eau sainte ».

(פ' י"ד) גבי ביום עשתי עשר יום. קרח (פ"ח) מקץ (ר"פ צ') ויגש (ר"פ צ"ד) ובשה"ש [ובשיר השירים] רבה:

(Section 14), à propos de « Le onzième jour ». Korach (section 18) ; Mikeitz (début de la section 90) ; Vayigash (début de la section 94) ; et dans Shir HaShirim Rabbah :

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/likutei-torah/shir-hashirim/30/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak